

Předkládací zpráva pro Parlament

Evropská unie (dále jen „EU“ či „Unie“) považuje Mongolsko za důležitého partnera, význam země je podtržen velkými zásobami různých strategických nerostů. Jako tradiční obchodní partner řady evropských zemí (včetně České republiky) je Mongolsko považováno za perspektivního partnera pro spolupráci.

Mezi EU a Mongolskem neexistuje dosud žádný právní rámec k vedení politického dialogu, který chce Unie zintenzívnit. Mongolsko, uzavřené mezi Ruskem a Čínou a usilující o nový koridor ke vztahům s okolním světem, setrvale projevuje zájem o větší pozornost ze strany EU.

Důležitou součástí vztahů EU s Mongolskem představuje oblast rozvojové spolupráce, která je poskytována prostřednictvím finančního nástroje pro rozvojovou spolupráci (DCI – Development Cooperation Instrument). Prioritní oblastí Strategického plánu EU pro Mongolsko na roky 2007 – 2013 je především podpora rozvoje venkova, dalšími oblastmi jsou vzdělávání, životní prostředí, obchod a ekonomická spolupráce.

Stávající Dohoda o obchodu a hospodářské spolupráci mezi Evropským hospodářským společenstvím (EHS) a Mongolskem (Agreement on Trade and Economic Cooperation – dále jen „TCA“, podepsána dne 16.6.1992, v platnosti od 1.3.1993)¹ je značně zastaralá a má omezený rozsah. TCA měla svého času za cíl navázání prvotních obchodních a ekonomických vztahů EHS s tímto bývalým satelitem SSSR.

Proto Evropská komise (dále jen „EK“) dne 10.7.2008 zpracovala a následně předložila na jednání Pracovní skupiny pro Asii (dále jen „COASI“) členským státům (dále jen „ČS EU“) dokument SEC(2008) 2229, nazvaný „Doporučení Komise Radě, kterým se Komise zmocňuje k zahájení jednání o Dohodě o partnerství a spolupráci s Mongolskem“ (dále jen „Mandát“), v němž doporučila, aby Rada:

- zmocnila Komisi vyjednat Dohodu o partnerství a spolupráci s Mongolskem, jež nahradí stávající Dohodu o obchodu a spolupráci;
- jmenovala COASI jako zvláštní výbor, jenž bude Komisi při plnění tohoto úkolu nápomocen;
- vydala směrnice pro vyjednávání.

Pracovní skupina COASI na svém zasedání ve formátu ústředí dne 11.2.2009 schválila zahájení diskuse o Mandátu pro EK k jednání o Dohodě o partnerství a spolupráci s Mongolskem (dále jen „PCA“ nebo „Dohoda“).

Dne 27.7.2009 Rada zmocnila Komisi ke sjednání Rámcové dohody o partnerství a spolupráci s Mongolskem. Jednání s Mongolskem byla zahájena v Ulánbátaru v lednu 2010 a uzavřena v říjnu 2010. K poslední verzi Dohody z 19.10.2010 byly uplatněny z české strany připomínky, které byly EK uspokojivě vypořádány. MZV ČR proto 2.11.2010 zaslalo EK souhlas s parafováním dosaženého textu. EU a Mongolsko parafovaly Rámcovou dohodu o komplexním partnerství a spolupráci v Ulánbátaru dne 20.12.2010 v návaznosti na schválení výsledků jednání COASI.

¹ Úř. věst. L 42, 18/02/1993, s. 46-49, CS Kapitola 11, Svazek 18, s. 326. Pro ČR je tato Dohoda závazná na základě čl. 6 odst. 1 Aktu o podmínkách přistoupení ČR k EU.

Dne 14.3.2011 EK předložila Radě „Návrh rozhodnutí Rady o podpisu Rámcové dohody o komplexním partnerství a spolupráci mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na straně jedné a Mongolskem na straně druhé.“² Rada přijala „Rozhodnutí o podpisu Rámcové dohody o komplexním partnerství a spolupráci mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Mongolskem na straně druhé“ dne 14.5.2012 (2012/273/EU).³ Podpis Dohody byl následně několikrát z různých důvodů odložen a Dohoda tak byla podepsána až dne 30.4.2013 během návštěvy vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku C. Ashton v Mongolsku.

Nová dohoda s Mongolskem představuje další významný krok k rozšíření politických a hospodářských aktivit EU ve východní Asii. Obsahuje všechna standardní politická ustanovení, která jsou na úrovni EU u tohoto typu dohod vyžadována [tj. doložka o lidských právech (HR),⁴ o boji proti šíření zbraní hromadného ničení (WMD),⁵ o Mezinárodním trestním soudu (ICC),⁶ o ručních palných zbraních a lehkých zbraních (SALW)⁷ a o boji proti terorismu (CT)⁸]. V Dohodě byla rovněž v souladu s požadavky dokumentu *Common approach on the use of political clauses*⁹ sjednána tzv. „suspensivní klauzule“, tj. ustanovení, jež umožní pozastavit provádění Dohody s okamžitou platností v případě porušování některé z podstatných náležitostí Dohody kteroukoli ze smluvních stran¹⁰ (Dohoda označuje za své podstatné náležitosti, na něž je navázána možnost suspenze provádění Dohody, jak doložku HR, tak první část doložky WMD).

Dohoda podporuje bilaterální, regionální a mezinárodní spolupráci. Dohoda tvoří základ pro účinnější spolupráci EU a jejích členských států s Mongolskem v oblasti rozvoje, obchodu a investic, spravedlnosti, svobody a bezpečnosti. Zahrnuje rovněž řadu dalších oblastí, včetně migrace, organizovaného zločinu a korupce, průmyslové politiky, spolupráce v oblasti surovin, spolupráce malých a středních podniků, energetiky, zemědělství, cestovního ruchu, vzdělávání a kultury, životního prostředí, změny klimatu, přírodních zdrojů, zdraví, občanské společnosti a modernizace státu a veřejné správy, spolupráce na zavedení a uplatňování společných zásad, norem a standardů.

Co se týká právní povahy Dohody, jedná se o tzv. „smíšenou smlouvu“, tzn. smlouvu, kterou Evropská unie (dále jen „Unie“ či „EU“) sjednává společně se svými členskými státy (dále jen „ČS EU“). Unie nemá výlučnou pravomoc ke sjednání celého obsahu Dohody, neboť předmětem spolupráce jsou i oblasti, kde Unie není ve vnějších vztazích oprávněna jednat samostatně (např. doprava, životní prostředí, energetika či věda a technologie). Ve svém důsledku to znamená, že s ohledem na rozdělení pravomocí mezi EU a ČS EU pozitivně právně zakotvené v zakládacích smlouvách EU bude Unie moci provádět samostatně jen část závazků vyplývajících z této smlouvy, zatímco ve zbytku bude potřebovat součinnost ČS EU.

Z povahy Dohody vyplývají též zvláštní nároky na proces jejího vnitroujního schvalování, které probíhá ve dvou na sebe navazujících krocích. V první fázi bylo přijato pouze rozhodnutí Rady o podpisu PCA. Teprve poté, až Dohodu ratifikují všechny ČS EU

² KOM(2011) 117 v konečném znění.

³ Rozhodnutí bylo zveřejněno v Úředním věstníku dne 24.5.2012

⁴ Viz čl. 1 odst. 1 Dohody.

⁵ Viz čl. 3 Dohody.

⁶ Viz čl. 5 Dohody.

⁷ Viz čl. 4 Dohody.

⁸ Viz čl. 6 Dohody.

⁹ Dokument Rady č. 10491/1/09 REV 1 RESTREINT UE, schválen COREPERem v červnu 2009.

¹⁰ Viz čl. 59 Dohody.

(resp. učiní zadost svým ústavně právním předpisům) a s jejím sjednáním vysloví taktéž souhlas Evropský parlament, bude přijato rozhodnutí Rady o uzavření PCA.

Tato dohoda vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po dni, kdy poslední smluvní strana sdělí druhé smluvní straně provedení právních postupů nezbytných pro tento účel. Dohoda bude platná po dobu pěti let. Automaticky se prodlužuje o další následná období jednoho roku, pokud se smluvní strany šest měsíců před skončením kteréhokoliv následného jednoletého období navzájem písemně neuvědomí o svém záměru tuto dohodu neprodloužit.

Postoj České republiky ke sjednání Dohody byl od začátku kladný. Vzhledem k tradičním vztahům mezi Českou republikou a Mongolskem a dále skutečnosti, že během období předsednictví v Radě EU Česká republika sjednání PCA s Mongolskem aktivně prosazovala, podporuje uzavření Dohody.

Česká republika souhlasí s posílením ekonomické spolupráce. České firmy v Mongolsku tradičně působí v oblasti dopravy, těžebního průmyslu, zdravotnictví, energetiky a průzkumu nerostných zdrojů. K hlavním perspektivním oblastem budoucí spolupráce se tak řadí průzkum a těžba surovin, energetika (zejména otázky energetické bezpečnosti a účinnosti), rozvoj zemědělství, dopravní infrastruktura, ekologie, cestovní ruch a regionální rozvoj.

Zájmem České republiky je rovněž posílení spolupráce v oblasti vzdělávání, kultury, vědecko-technické spolupráce a informačních technologií. Klademe důraz obecně na lidskoprávní problematiku a rozvoj občanské společnosti. Podporujeme zaměření Dohody na vymýcení chudoby v kontextu udržitelného rozvoje.

Protože jde o smlouvu politické povahy s výrazným hospodářským rozměrem, která zároveň zakládá vlastní institucionální rámec pro realizaci této široké politické a hospodářské spolupráce, jedná se z pohledu českého ústavního práva o tzv. „prezidentskou smlouvu“ ve smyslu čl. 49 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění (dále jen „Ústava ČR“), k jejíž ratifikaci prezidentem republiky je zapotřebí souhlasu obou komor Parlamentu ČR.

Ratifikovaná PCA bude posléze v České republice vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv. Tím se stane v souladu s čl. 10 Ústavy ČR součástí právního řádu ČR. Dle čl. 10 Ústavy totiž platí, že „vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu;“ a dále, že „stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“ Stanoví-li tedy PCA něco jiného než zákon, dostane v aplikační praxi přednost před zákonem České republiky.

Nepředpokládá se, že by k následnému provádění Dohody bylo nutné přijmout vnitrostátní prováděcí předpisy. Nepředpokládá se, že by provádění Dohody v České republice s sebou neslo finanční či rozpočtové dopady. Dohoda nebude mít negativní dopady na problematiku rovnosti mužů a žen, ani na otázky ochrany životního prostředí.

Obsah Dohody je v souladu s ústavním pořádkem a ostatními součástmi právního řádu České republiky, se závazky vyplývajícími z členství České republiky v EU, se závazky převzatými v rámci jiných platných smluv a s obecně závaznými zásadami mezinárodního práva.

Vláda vyslovila souhlas se sjednáním Dohody svým usnesením č. 310 ze dne 27.4.2011. Za Českou republiku byl jejím podpisem pověřen 1. místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg, který Dohodu podepsal dne 12.9.2011 v Bruselu na okraj zasedání Rady pro obecné záležitosti. Dohoda byla Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu ČR vládou předložena k vyslovení souhlasu s ratifikací v červnu 2013 (sněmovní tisk č. 1118, senátní tisk č. 138). Z důvodu rozpuštění Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR však dohoda nebyla projednána a je předkládána opětovně.

V Praze dne 2. června 2014

předseda vlády

Mgr. Bohuslav Sobotka, v.r.